

Boekbespreking:

The Economics of Innocent Fraud – Truth for Our Time, John Kenneth Galbraith, Penguin Books, London, 2004

John Kenneth Galbraith, geboren in 1908, emeritus-hoogleraar economie van Harvard en trustee van Economists for Peace and Security (USA), publiceerde in 2004 het boekje *The Economics of Innocent Fraud*. Een interessant geschrift, zeker vanuit de optiek van 'economie en vrede'. Galbraith komt aan het einde van zijn betoog - na kort zijn visie op de ontwikkeling van de menselijke beschaving gegeven te hebben - tot de conclusie dat oorlog de nog resterende fout in het bestaan van de mensheid is. Daarmee impliciet onderstrepd dat Tinbergens imperatief tot het organiseren van de vrede nog steeds in volle omvang geldig is.

The Economics of Innocent Fraud – Truth for Our Time is gewijd aan het ontmaskeren van *frauds* in de economische wereld zoals waargenomen door Galbraith. Zo gaat hij in op de vervanging van de term 'kapitalisme' door 'marktsysteem', waarbij laatstgenoemde de negatieve connotaties van eerstgenoemde dan misschien is verloren, maar de werkelijkheid van het marktsysteem nog steeds die van het kapitalisme is. Galbraith keurt een dergelijke semantische actie af: *Truth for Our Time* luidt dan ook de ondertitel van zijn geschrift. Op zijn kenmerkende ironische manier neemt Galbraith ook de algemeen geaccepteerde modererende werking van de Federal Reserve System op de economie van de US op de hak. Wanneer de Fed het rentepercentage verlaagt ten tijde van een recessie om de economie nieuw leven in te blazen, wordt die actie met een breed instemmen begroet. Evenzo een verhoging van het rentepercentage in een situatie van dreigende economische oververhitting met bijbehorende inflatie. De algehele aanvaarding van de goede werking van dit mechanisme ten spijt, knipt Galbraith het causale lijntje tussen de acties van de Fed en de reacties van de economie door. Hij betoogt dat bedrijven veel meer reageren op de mogelijkheden om winst te maken, dan op een enkele verhoging of verlaging van het geldende rentepercentage. In zijn boekje gaat Galbraith ook in op de breed gedragen opvatting dat er een keurig onderscheid is te maken tussen de private en de publieke sector. Galbraith betoogt echter dat een scherpe grens tussen beide sectoren niet bestaat en hij onderbouwt dat o.a. door de invloed van de wapenindustrie op het defensiebudget van de US aan te halen. Vraagstukken van oorlog en vrede zijn zodoende niet het exclusieve terrein van wat de publieke sector heet. De rol van private belangen op dit terrein is onmiskenbaar. De observaties van Galbraith op dit punt – waarin hij ook wijst op het door Dwight D. Eisenhower indertijd gesignaleerde militair-industrieel complex – sluiten nauw aan bij die van Noreena Hertz over de *power shift* van publiek naar privaat in haar boek *The Silent Takeover* (2001). (Zie de bespreking van dit boek van Hertz elders op deze website.) Zowel Hertz als Galbraith signaleren een toenemende *corporate power*.

Galbraith's betoog spoort aan om in het nadenken over wereldvrede het schema 'publiek / privaat' opzij te zetten en bij het 'organiseren van de vrede' (Tinbergen) de inbreng van *alle* invloedrijke instituties – en die zijn dus in toenemende mate in het private domein te vinden – te verwelkomen.

Jan Smit